

Ecologisch onderzoek Park Wijhezicht, Wijhe

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in
het kader van natuurwet en -regelgeving*

COLOFON

Titel: **Ecologisch onderzoek Park Wijhezicht, Wijhe**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet en -regelgeving

Projectcode: 11-206

Status: Eindversie

Datum: 26 oktober 2011

Auteur: Ing. E. (Esther) Veldhoen

Eindredactie: Ing. M. (Mike) Wallink

Veldonderzoek: Ing. M. Wallink, ing. J.G. (Janneke) Lindenholtz en ing. E. Veldhoen

Opdrachtgever: Gemeente Olst-Wijhe

Contactpersoon: Mevr. S. Veldhuis

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2011)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Veldhoen E. (2011). Ecologisch onderzoek Park Wijhezicht, Wijhe; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet en -regelgeving. Eindrapport 11-206. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Algemene opzet en werkwijze	2
2	Gebiedsgerichte natuurbescherming	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.3	Nota Ruimte.....	3
3	Flora- en faunawet	4
3.1	Wettelijk kader	4
3.2	Onderzoeksmethode	4
3.3	Flora	5
3.4	Vleermuizen.....	6
3.5	Overige zoogdieren	8
3.6	Broedvogels.....	9
3.7	Overige soortgroepen	10
4	Geraadpleegde bronnen.....	12

Bijlagen:

Bijlage I - Wettelijk kader

Bijlage II - Inventarisatiekaart Flora

Bijlage III - Huisvesting vleermuizen

Bijlage IV - Watervogels in vijver Park Wijhezicht

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van gemeente Olst-Wijhe (contactpersoon mevr. S. Veldhuis) heeft EcoGroen Advies BV een ecologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de herinrichtingsplannen van het Park Wijhezicht te Wijhe.

Het onderzoek is gebaseerd op diverse veldbezoeken en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en de vigerende gebiedsgerichte natuurbescherming.

Gebiedsgerichte natuurbescherming

Op basis van de ligging en de aard van de ruimtelijke ingrepen wordt ingeschat dat de beoogde plannen geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Natura 2000-gebieden, EHS of belangrijke natuurwaarden buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

- In het plangebied zijn de beschermde Daslook, Wilde Kievitsbloem (beide FFW tabel 2) en Brede wespenorchis (FFW tabel 1) aangetroffen. Andere beschermde of Rode Lijst soorten zijn niet aangetroffen;
- In een drietal bomen in het park zijn vaste verblijfplaatsen van Rosse vleermuizen aangetroffen. Het betreft allen baltslocaties. Overige vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aangetroffen. Schade aan onmisbaar foerageergebied en/of vliegroutes zal niet optreden;
- Verspreid in het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde zoogdiersoorten te verwachten. Vaste verblijfplaatsen van juridisch zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht;
- Er zijn diverse algemene broedvogels aanwezig en te verwachten van bos en struweel. Tevens is een jaarrond beschermde nestplek van Ransuil bekend in het noordelijk deel van het park;
- In de vijver zijn enkele algemene niet beschermde vissoorten aangetroffen en te verwachten. Door de aanwezigheid van vis en de inrichting (beschoeide oevers) van de vijver wordt er slechts beperkt voortplanting van laag beschermde amfibieën verwacht. Ook kunnen algemene en laag beschermde amfibieën als Bastaardkikker, Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander overwinteren in de strooisellaag onder beplanting en in de sliblaag van de vijver. Zwaarder beschermde amfibieën en vissen worden op basis van terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet in het plangebied verwacht;
- Reptielen, beschermde libellen, dagvlinders en andere ongewervelden zijn niet aangetroffen en worden op basis van biotopkenmerken en bekende verspreidingsgegevens ook niet in het plangebied verwacht.

Vervolgstappen en mitigerende maatregelen

- De aangetroffen beschermde flora betreft aangeplante of laag beschermde exemplaren, waardoor het nemen van vervolgstappen niet noodzakelijk is. Wel wordt aangeraden om rekening te houden met de standplaatsen van met name de zwaarder beschermde Daslook en Wilde kievitsbloem door te werken buiten de kwetsbare bloeiperiode van beide soorten (april-mei);
- Aangezien vaste verblijfplaatsen van Rosse vleermuizen zijn aangetroffen dienen hiervoor mitigerende maatregelen te worden genomen. In dit geval volstaat het door het behouden van de bomen met verblijfplaatsen en het voorkomen van extra verlichting rondom deze bomen (zie paragraaf 3.4);
- Voor Ransuil geldt dat op basis van de huidige inrichtingsplannen geconcludeerd kan worden dat de functionele leefomgeving van de soort niet wordt aangetast;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten in de periode voor half maart en na half juli. Voor het broedseizoen wordt echter geen standaardperiode gehanteerd, maar het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum;
- Bij de beoogde plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine grondgebonden zoogdieren en amfibieën verloren gaan. Voor de in voorliggende situatie aanwezige of te verwachten tabel 1-soorten geldt in deze situatie echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van gemeente Olst-Wijhe (contactpersoon mevr. S. Veldhuis) heeft EcoGroen Advies BV een ecologisch onderzoek uitgevoerd aan het Park Wijhezicht te Wijhe.

De Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet 1998 verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wet- en regelgeving is gegeven in bijlage I.

1.2 Situatie

Het plangebied is gelegen in het stedelijk gebied aan de noordkant van het centrum van Wijhe (figuur 1). Het plangebied bestaat onder andere uit seniorenwoningen, een plein, gemeentehuis, landhuis, koesthuis, overige bebouwing en een park met bomen, open plekken en een vijver. De plannen bestaan onder andere uit het slopen van (een deel) van de huidige bebouwing en het terplekke realiseren van nieuwbouw. Tevens zal het plein en park (deels) heringericht worden, waarbij een aantal bomen gekapt worden.

Figuur 1: Ligging van de onderzoekslocatie (binnen gele omlijning) aan de Oranjelaan te Wijhe, (Bron kaartondergrond: Google Earth).

1.3 Algemene opzet en werkwijze

Om inzicht te krijgen in de effecten van de voorgenomen uitbreiding op juridisch beschermde natuurwaarden zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgerichte bescherming uitwerking heeft in de onderzoekslocatie (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op vijf locatiebezoeken, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen), beschikbare gebiedskennis en bekende ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en gebieden. Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen en/of aanvullend onderzoek ten aanzien van beschermde soorten en/of gebieden nodig is.

2 GEBIEDSGERICHTE NATUURBESCHERMING

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin opgenomen de Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten;
- Nota Ruimte, in omgevingsvisies uitgewerkt voor bescherming van onder andere de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke activiteiten buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijk schadelijke, uitstralende effecten.

In dit hoofdstuk wordt nagegaan welke gebiedsgerichte natuurbescherming uitwerking heeft in het plangebied. Ook wordt beoordeeld of vervolgonderzoek noodzakelijk is.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Op ongeveer 300 meter van de onderzoekslocatie bevindt zich het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel. Tussen de onderzoekslocatie en dit dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied bevindt zich onder andere stedelijk gebied en infrastructuur.

Gezien de binnenstedelijke ligging en de lokale aard van de ingrepen, kan worden geconcludeerd dat geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied optreden. Het aanvragen van een vergunning of nemen van vervolgstappen op grond van de Natuurbeschermingswet is dan ook niet noodzakelijk.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur opgesteld en wordt onder andere ganzenoerageergebied en weidevogelgebied aangewezen. De Nota Ruimte is een zogeheten planologische kernbeslissing (PKB). Het Rijk verwacht dat provincies en gemeenten de Nota laten doorwerken in hun ruimtelijke plannen, zoals het omgevings- en het bestemmingsplan.

Het plangebied ligt niet in de EHS, welke hier samenvalt met Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel. Daarnaast behoort het plangebied niet tot door de provincie aangemerkte ganzenoerageer- of weidevogelgebieden. Dergelijke gebieden liggen ook niet in de directe omgeving (Provincie Overijssel, 2009a). Effecten op de EHS of natuurwaarden buiten de EHS worden niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen is dan ook niet noodzakelijk.

3 FLORA- EN FAUNAWET

3.1 Wettelijk kader

De Flora- en faunawet verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten - ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van EL&I noodzakelijk zijn.

Aangepaste beoordeling ontheffingen Flora- en faunawet

Tot voor kort was het noodzakelijk voor het verwijderen, verstoren of beschadigen van een vaste verblijfplaats van zwaarder beschermde soorten een ontheffing op de Flora- en faunawet aan te vragen. Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling van ontheffingsaanvragen van de Flora- en faunawet voor ruimtelijke ingrepen aangepast. Sinds augustus van dat jaar wordt daardoor gewerkt volgens een nieuw stroomschema (zie bijlage I) en is het in veel gevallen niet meer noodzakelijk om een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen (Dienst regelingen 2009a).

Voor tabel 1-soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen sowieso al een automatische vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

Voor tabel 2-soorten zijn drie opties mogelijk:

- 1) Werken volgens de eisen van een goedgekeurde Gedragscode Flora- en faunawet;
- 2) Het aanvragen van een ontheffing;
- 3) Het opstellen van een ecologisch werkprotocol indien aangetoond kan worden dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft.

Overigens is het in de eerste twee gevallen ook noodzakelijk om een op de situatie toegesneden ecologisch werkprotocol op te stellen.

Voor tabel 3-soorten en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn twee opties mogelijk:

- 1) Het aanvragen van een ontheffing;
- 2) Het opstellen van een ecologisch werkprotocol indien aangetoond kan worden dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft en dat de soort binnen het leefgebied succesvol kan (blijven) overwinteren, foerageren en/of voortplanten tijdens en na uitvoering van de plannen.

Hierbij geldt voor het aanvragen van ontheffing dat ook een ecologisch werkprotocol opgesteld moet worden waarin de te nemen mitigerende maatregelen beschreven worden.

3.2 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op een vijftal locatiebezoeken uitgevoerd op 6 juni, 4 juli, 19 juli, 26 augustus en 14 september 2011. Tijdens het eerste dagbezoek (6 juni) is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (FFW tabel 2- en 3-soorten). In dit onderzoek is specifiek gelet op aanwezigheid van (jaarrond) beschermde broedvogels en vleermuizen. Aanvullend is vleermuizenonderzoek uitgevoerd omdat op basis van dit eerste bezoek vaste verblijfplaatsen van vleermuizen niet konden worden uitgesloten (zie kader volgende pagina).

Vleermuisonderzoek

Vleermuisonderzoek wordt met behulp van een zogenaamde 'batdetector' uitgevoerd. Met dit apparaat kunnen de ultrasone geluiden van vleermuizen voor de mens hoorbaar gemaakt worden en kunnen verschillende soorten op naam worden gebracht. Vaste verblijfplaatsen kunnen vaak ook gelokaliseerd worden aan de hand van zichtwaarnemingen van in- en uitvliegende exemplaren.

Protocol voor vleermuisonderzoek

Vleermuizen zijn een belangrijke soortgroep binnen de natuurbescherming. De soorten zijn echter moeilijk te inventariseren, vertonen specifiek gedrag en advies omtrent deze soortgroep is regelmatig complex. Tegen die achtergrond heeft het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus (NGB) in 2009 een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen, dat in juni 2011 is bijgewerkt. Het doel van het protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek. Het protocol wordt ondersteund door de Dienst Landelijk Gebied (Ministerie van EL&I) en de Zoogdierverseniging VZZ. Vleermuisonderzoek blijft echter maatwerk en het protocol geldt daarom als richtsnoer en niet als plicht. De deskundigen van EcoGroen Advies baseren de te volgen inventarisatie op het protocol, maar stemmen de strategie en inzet telkens af op de omvang en complexiteit van de locatie.

In voorliggende situatie is ingeschat dat de locatie mogelijk de functie van kraamverblijfplaats én paarverblijfplaats kan hebben. In zo'n geval schrijft het protocol voor vleermuisonderzoek minimaal vier bezoeken voor. Twee nachtelijke bezoeken in de periode half mei/ half juli en twee nachtelijke bezoeken in augustus/ september. Op deze wijze wordt duidelijk in hoeverre de bebouwing fungeert als kraamverblijfplaats en paarverblijfplaats van vleermuizen, en wat de functionaliteit van de omgeving ten aanzien van vliegroutes en foerageergebied is.

- Twee nachtelijk bezoeken in de periode half mei/half juli worden uitgevoerd om vast te stellen of de bebouwing door (andere) vleermuissoorten wordt gebruikt als vaste verblijfplaats (kraamkolonie/ zomerverblijf). Hierbij worden eventuele verblijfplaatsen gelokaliseerd en wordt de functie ervan bepaald. Tijdens deze bezoeken zullen tevens vliegroutes en foerageergebied in kaart worden gebracht.
- Twee nachtelijke bezoeken in augustus/september zullen zich richten op baltslocaties/ paarverblijfplaatsen van vleermuizen. Paarverblijfplaatsen worden opgespoord door de inventarisatie van (invliegende) roepende mannetjes. Tijdens deze bezoeken kunnen tevens vliegroutes en foerageergebied in kaart worden gebracht.

In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgment is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In onderstaande paragrafen worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht.

3.3 Flora

In het plangebied zijn plantensoorten aangetroffen die kenmerkend zijn voor enigszins voedselrijke en vochtige omstandigheden. Het betreft met name soorten met standplaatsen tussen de bestrating en in kleine plantsoenen. Er zijn diverse soorten aangetroffen, hieronder worden de belangrijkste soorten besproken.

Zwaar beschermde soorten

Aan de westkant van het park, in het open terrein zowel aan de linker als aan de rechterkant van het pad, zijn Wilde Kievitsbloemen (FFW tabel 2) aangetroffen. Het betreft redelijke aantallen: ± 50 exemplaren aan de linkerkant en ± 30 exemplaren aan de rechterkant (zie bijlage II).

Aan de noordkant van de vijver zijn onder de bomen ± 15 exemplaren Daslook (FFW tabel 2) waargenomen (bijlage II).

Aldus bewoners in de omgeving van het park, zijn zowel Wilde Kievitsbloem als Daslook enkele jaren geleden aangeplant en betreft het niet een natuurlijke standplaats. Wel handhaven deze soorten zich hier al enkele jaren. Omdat het in dit geval gaat om aangeplante gecultiveerde soorten is het nemen van vervolgstappen of het aanvragen van een ontheffing voor deze soorten niet noodzakelijk.

Indien mogelijk wordt het wel geadviseerd de standplaatsen van beide soorten te ontzien. Op basis van de huidige inrichtingsschets blijven de standplaatsen behouden. Om eventuele schade, door bijvoorbeeld berijding, te minimaliseren wordt het aangeraden de werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de kwetsbare periode van beide soorten. Dit betreft de bloeiperiode in de maanden april en mei.

Overige zwaarder beschermde soorten zijn niet aangetroffen en worden op basis van de terreinkenmerken ook niet verwacht. Geconcludeerd kan worden dat het nemen van verplichte vervolgstappen voor de soortgroep flora in deze situatie niet noodzakelijk is.

Laag beschermde soorten

Onder de bomen in het zuidoostelijke deel van het park zijn een aantal Brede wespenorchissen (FFW tabel 1) aangetroffen, het betreft hooguit enkele individuen. In de tuinen bij de senioren woningen zijn ook Grasklokje (FFW tabel 1) en Kleine maagdenpalm (FFW tabel 1) waargenomen, het gaat hier echter om gecultiveerde planten. Voor tabel 1-soorten geldt in deze situatie echter een vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze laag beschermde plantensoorten niet aan de orde is.

Algemene soorten

Algemeen voorkomende soorten werden aangetroffen op het plein en in de directe omgeving van de seniorenwoningen. Het betreft soorten zoals Canadese fijnstraal, Straatgras, Gewone paardenbloem, Varkensgras, Klimop, Gewoon herdertasje, Brede weegbree, Smalle weegbree, Ridderzuring, Veldzuring, Kruipende boterbloem, Gewone hoornbloem, Hondsdraf, Smeerwortel, Zandraket, Witte klaver, Madelief, Zachte Ooievaarsbek, Wolfsmelk, Bijvoet en Liggend vetmuur.

Tevens werden een aantal struiken aangetroffen; Meidoorn, Krent, Braam, Rhodendron en Rozenbottel. De aanwezige bomen betreffen o.a. Bol acacia, Eik, Rode beuk, Acacia, Plataan en Els.

Advies inrichting park

- Rond bepaalde bomen in het park bevindt zich erg veel Klimop. Hoewel dit niet direct schadelijk lijkt, kan dit wel tot gevolg hebben dat de betreffende boom langzaam wordt verstikt. Geadviseerd wordt dan ook om de Klimop, in ieder geval rond de bomen in het zuidelijke deel van het park, te verwijderen zodat de vitaliteit van de bomen verbeterd wordt.
- Tevens kan met de beplanting rekening worden gehouden met inheemse soorten. In het park staan een aantal exotische naaldbomen welke afsteken tegen de inheemse en streekeigen bomen als Eik, Beuk en Els.
- De open plekken in het park kunnen na realisatie van de bebouwing ideaal worden ingericht als heemtuin¹. Een goed voorbeeld van de soortenrijkdom en bloemenpracht (welke aantrekkelijk is voor zowel mens als vlinders en andere insecten) is een paar straten verderop te vinden bij de Veermanshof 'Ijssel flora' welke is aangelegd door IVN Olst-Wijhe.

¹ *Heemtuin of heembos is een kunstmatige, veelal omheinde entiteit in het landschap, met inheemse, wilde flora en fauna, deze term werd gelanceerd door Jac. P. Thijssen (1865-1945).*

3.4 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Vaste verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera. Gedurende het veldonderzoek voor vleermuizen is specifiek gelet op dergelijke ruimten. Op basis van het eerste dagbezoek van 6 juni 2011 werd geconstateerd dat de gebouwen potentie hebben als (vaste) verblijfplaats van vleermuizen. Daarom is direct volgend op dit bezoek vleermuizenonderzoek uitgevoerd conform vleermuisprotocol (zie ook 3.2).

In de te slopen bebouwing zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Effecten op gebouw bewonende soorten kan zodoende worden uitgesloten.

Tijdens de bezoeken op 26 augustus en 14 september zijn in een drietal bomen vaste verblijfplaatsen van Rosse vleermuizen aangetroffen (zie figuur 2). Het betreft hier allen baltslocaties van roepende Rosse vleermuizen vanuit de boom(holte).

Figuur 2: Ligging van de bomen met verblijfplaatsen van Rosse vleermuis (rode stippen).

Als gevolg van de doorvoering van de 'Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet'² is het in veel gevallen niet meer noodzakelijk om ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Indien beoordeeld wordt dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats niet in gevaar komt, is het aanvragen van ontheffing niet meer nodig. In deze situatie kan de functionaliteit van de verblijfplaatsen gegarandeerd worden aangezien de drie betreffende bomen gehandhaafd blijven. Bovendien blijft de nachtelijke donkerte behouden, waardoor ook indirecte effecten zoals verstoring door verlichting niet optreedt.

Hoewel niet verplicht, wordt het aanbevolen om in de nieuwbouw voorzieningen te maken voor vleermuizen. Voorbeelden hiervoor zijn te vinden in bijlage III.

Geldigheidsduur vleermuisonderzoek

Vleermuizen maken gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen en wisselen, behalve in de winter, regelmatig van verblijfplaats. Gezien dit mobiele karakter van vleermuizen is vleermuizenonderzoek juridisch gezien slechts voor een bepaalde periode

² Dienst Regelingen (2009). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van LNV, 26 augustus 2009.

rechtsgeldig. Volgens het (voormalige) Ministerie van LNV zijn er geen richtlijnen hoe lang een vleermuizenonderzoek 'houdbaar' is. Over het algemeen wordt een periode van één tot maximaal twee jaar aangehouden. Dit houdt in dat het uitgevoerde onderzoek t/m half maart 2014 geldig is.

Vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Mogelijk maken lokaal voorkomende vleermuizen gebruik van de beplanting (o.a. ter hoogte van de Rabobank) en bebouwing als oriëntatiepunt tijdens verplaatsingen. In de nabije omgeving van het plangebied zijn echter tal van lijnvormige elementen aanwezig in de vorm van beplanting en bebouwing die als alternatief kunnen dienen. Tijdens het vleermuizen onderzoek is geen vliegroute aangetroffen. Vliegroutes worden zodoende niet verwacht en schade eraan evenmin.

Foerageergebied

Vleermuizen foerageren op locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen en bomenrijen of boven water. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Door de aanwezigheid van bomen en struiken op en langs de rand van het plangebied vormt het plangebied in de huidige situatie foerageerhabitat voor enkele vleermuizen. Het plangebied zal echter met de nieuwe inrichting ook in de toekomst geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen vormen. Zodoende is geen sprake van schade aan onmisbaar foerageergebied.

3.5 Overige zoogdieren

In het plangebied en de directe omgeving is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde, kleine grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten, namelijk Veldmuis, Rosse woelmuis, Bosmuis, Bosspitsmuis (spec.), Huispitsmuis en Egel. Ook het voorkomen van de niet beschermde Huismuis en Bruine rat is te verwachten. Sporen die duiden op de aanwezigheid van (vaste verblijfplaatsen van) zwaarder beschermde zoogdieren (bijvoorbeeld Steenmarter) zijn niet aangetroffen in het plangebied. Aanwezigheid van zwaarder beschermde zoogdieren wordt ook niet verwacht.

Bij de sloop- en bouwwerkzaamheden kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele laag beschermde zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart - augustus). De minst schadelijke periode is september - november (mits vorstvrij).

3.6 Broedvogels

Er is geen volledige broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van het uitgevoerde veldbezoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is echter wel een goede uitspraak te doen over de te verwachten soorten.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Flora- en faunawet verstoord of verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Dit betreffen de broedvogels Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Tijdens het onderzoek is extra aandacht uitgegaan naar nesten van genoemde soorten. Nesten van jaarrond beschermde vogelsoorten zijn, met uitzondering van Ransuil, niet in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de plannen aangetroffen.

Ransuil

Tijdens het dagbezoek van 6 juni gaf een omwonende aan dat er jaarlijks jonge Ransuilen in het park zaten. De omwonende gaf aan dat de jongen veelal in het noordelijke deel van het park te vinden zijn. De exacte nestlocatie is niet vastgesteld. Dat Ransuil ook in 2011 in of in de omgeving van het park gebroed heeft blijkt uit bedelende jongen die tijdens het september bezoek zijn waargenomen, net buiten het plangebied.

De enkele eventueel te kappen bomen zijn echter niet geschikt als nestboom. Hierdoor kan geconcludeerd worden dat de nestboom van Ransuil behouden blijft en worden effecten op de vaste rust- en verblijfplaats niet verwacht. Wel gaat er een klein deel van het foerageergebied in het park verloren door de realisatie van het appartementencomplex. In de omgeving van het park blijft voldoende foerageergebied over waardoor de Ransuil niet wordt aangetast in zijn functionele leefomgeving. Het nemen van vervolgstappen is in dit geval niet nodig.

Overige soorten

Door de aanwezigheid van groenstructuren in en in de directe omgeving van het plangebied en de aanwezige bebouwing, is broedbiotoop aanwezig voor vogels van zowel bos en struweel als bebouwing zoals Merel, Winterkoning, Houtduif, Zwarte kraai, Ekster, Koolmees, Roodborst, Groenling, Tjiftjaf en Zanglijster. Tevens is door de aanwezigheid van water geschikt broedbiotoop aanwezig voor Wilde eend, Meerkoet en Waterhoen. Het is overigens eenvoudig, hoewel niet verplicht, om de aantrekkelijkheid van de vijver voor watervogels te vergroten. Voor concrete maatregelen betreffende watervogels wordt er verwezen naar bijlage IV.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broeden en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor verstoring tijdens de broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Een soort als Houtduif kan echter tot ongeveer half november broedend aanwezig zijn.

3.7 Overige soortgroepen

Vissen en amfibieën

Door de aanwezigheid van de vijver is er geschikt biotoop voor vissen en amfibieën. Zo zijn er algemene niet beschermde vissoorten als Brasem, Blankvoorn, Rietvoorn, Zeelt en Tiendoornigstekelbaars waargenomen of te verwachten in de vijver. Een grote dichtheid aan vissen wordt niet verwacht omdat de waterstand laag is en er zich een dikke baggerlaag op de bodem bevindt welke een verzurend effect heeft.

Door de inrichting van de vijver met het beschot is het lastig, zonet onmogelijk, voor amfibieën om uit de vijver te komen. Amfibieën werden dan ook niet waargenomen in de vijver of in de omgeving daarvan. Wel kunnen algemene en laag beschermde amfibieën als Bruine kikker, Gewone pad, Bastaardkikker en Kleine watersalamander (beperkt) voortplantend aanwezig zijn. Tevens wordt overwintering van laag beschermde soorten verwacht in zowel de sliblaag van de vijver als de strooisellaag onder de beplanting. Zwaarder beschermde amfibieën en vissen zijn niet aangetroffen en worden op basis van terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet in het plangebied verwacht.

Figuur 3. Vijver in Park Wijhezicht.

Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet voor laag beschermde amfibieënsoorten. Het nemen van vervolgstappen voor de soortgroepen amfibieën en vissen in deze situatie zodoende niet aan de orde. Effecten op voortplantende en overwinterende amfibieën kunnen - mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantings- en overwinteringsperiode. De minst kwetsbare periode zijn de maanden september en oktober.

Reptielen

Gezien de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens zijn geen reptielen te verwachten in het plangebied (RAVON). Dit komt overeen met het veldonderzoek waarbij geen reptielen zijn aangetroffen.

Advies vijver

Omtrent de vijver zijn een aantal aspecten mogelijk die de aantrekkelijkheid ervan vergroten voor de aanwezige vissen.

- Door de nabijheid van struiken en bomen vormt zich een dikke blad (en naald) laag op de bodem van de vijver. Dit verslechterd de waterkwaliteit en werkt bovendien (sterk) verzurend. Indien mogelijk wordt het geadviseerd om de vijver te baggeren.
- Daarnaast is het van belang, in het kader van de overwintering van de vissen, om een dieper deel (> 1.5 meter) aan te leggen waarin de vissen zich kunnen terugtrekken om te voorkomen dat ze doodvriezen.
- Om de vijver een meer natuurlijke uitstraling te geven kan overwogen worden om één oever meer natuurlijk aan te leggen. Dit vormt een mooie natte zone met volop mogelijkheden voor flora en fauna. De waterveiligheid in het park hoeft, gezien de overloop aan het eind, niet direct in gevaar te komen.

Ongewervelden en weekdieren

In het plangebied zijn geen beschermde of bedreigde (Rode Lijst) ongewervelden en weekdieren aangetroffen. Wegens de afwezigheid van geschikt biotoop ontbreken geschikte voortplantingslocaties voor beschermde ongewervelden en weekdieren binnen het plangebied. Deze zijn dan ook niet te verwachten in het plangebied.

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Vastgesteld 26 augustus 2009.
- Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Vastgesteld 26 augustus 2009.
- Lange E., P. Twisk, A. van Winden en A. Diepenbeek (1994). Zoogdieren van West-Europa. Uitgegeven door de KNNV.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van EL&I. Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).
- Provincie Overijssel (2009a). Kaartmachine behorend bij 'Omgevingsvisie Overijssel'. (<http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/omgevingsvisie/omgevingsvisie.html>)
- Provincie Overijssel (2009b). Omgevingsvisie Overijssel; Visie en uitvoeringsprogramma voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel. Mei 2009, Provincie Overijssel.
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland: www.waarneming.nl).

BIJLAGEN

BIJLAGE I: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (onder andere *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóóraf laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

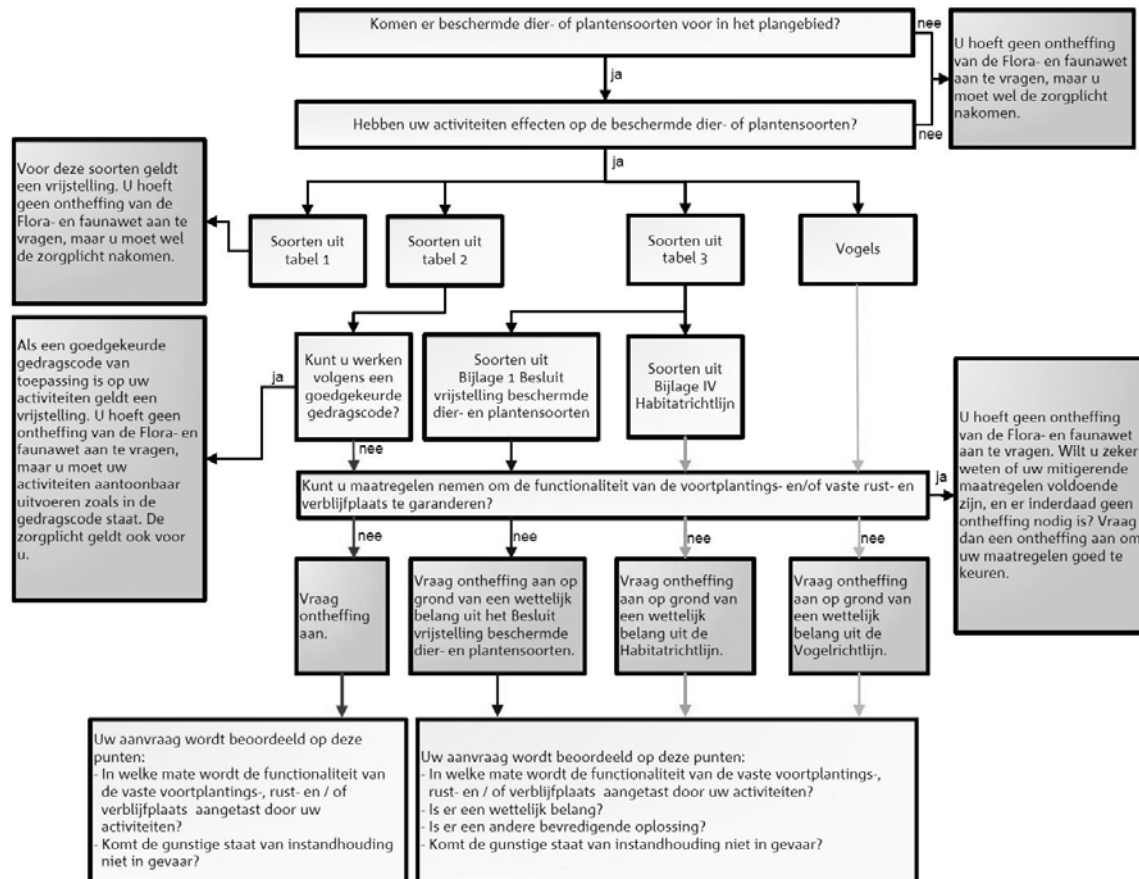
Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst

bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels³.

Toetsingschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd⁴. Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese

³ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

⁴ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EL&I. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingsdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drloket.nl.

BIJLAGE II: INVENTARISATIEKAART FLORA

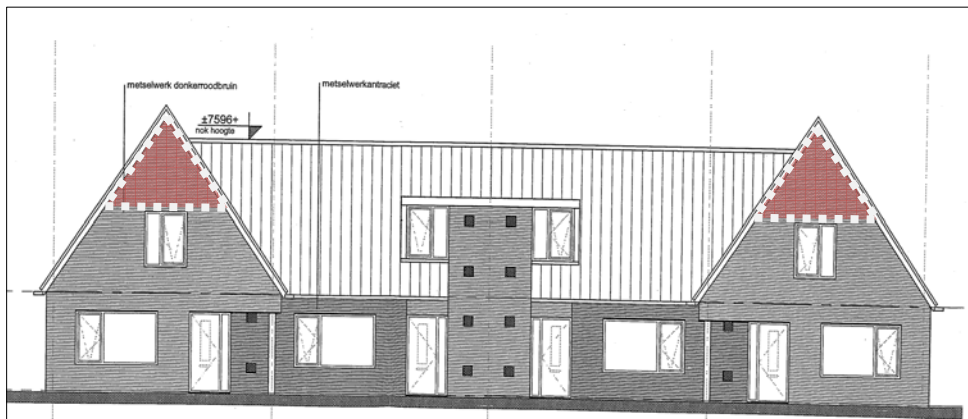

BIJLAGE III: HUISVESTING VLEERMUIZEN

Minstens de helft van de in Nederland voorkomende soorten vleermuizen maakt in meer of mindere mate gebruik van door de mens gemaakte gebouwen als verblijfplaats. Dat kunnen gewone huizen zijn maar ook kerken en forten. Door renovaties, isolatie of sloop verdwijnen veel plekken waar vleermuizen kunnen huizen. Verder is in de huidige bouwstijl weinig ruimte voor vleermuizen. Met eenvoudige maatregelen (in bijvoorbeeld nieuwbouw of bij renovatieprojecten) kan huisvesting van vleermuizen gerealiseerd worden.

Toegankelijk maken van de spouwmuur

Spouwmuren zijn voor vleermuizen als Gewone dwergvleermuis al toegankelijk via een open stootvoeg van circa 1 à 2 cm. Van belang is dat de open stootvoegen op minimaal een halve meter onder de bovenrand van het gebouw aangebracht worden om warmteverlies en tocht te voorkomen. Daarnaast is van belang dat geen irriterend glaswol wordt toegepast in de spouwmuur. Alternatieve opties zijn het toepassen van plaatvormig isolatiemateriaal (bijvoorbeeld Mupan Ultra, merk Isover), waarbij een luchtspouw van circa vier centimeter overblijft of het weglaten van isolatiemateriaal onder en boven de gecreëerde open stootvoeg(en).

Figuur 1:
Voorbeeldlocatie open stootvoegen (rode arcering)

Inbouwvoorzieningen

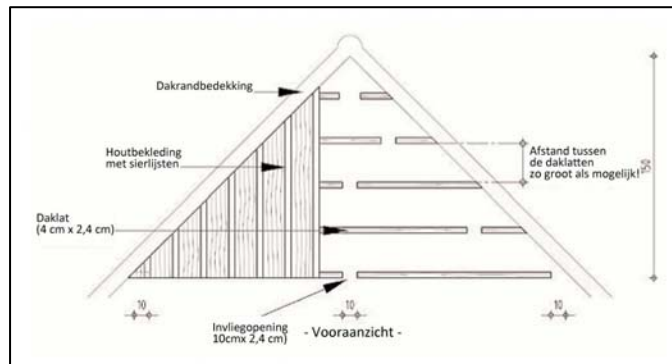
Er zijn speciaal voor vleermuizen ontwikkelde kasten op de markt die in de muur kunnen worden ingemetseld. De inbouwkasten kunnen via een open stootvoeg toegankelijk worden gemaakt.

Figuur 2: Voorbeeld in te metselen vleermuiskast

Houten betimmering aan buitenzijde gebouwen

Ook aan de buitenzijde van gebouwen kunnen voorzieningen voor vleermuizen worden aangebracht. Voorbeelden zijn boeiboorden en gevelbetimmering, waarbij tussen de muur en het boeiboord/gevelbetimmering een smalle ruimte van circa 24 mm wordt gelaten. Deze ruimte kan dan toegankelijk gemaakt worden door de onderzijde open te laten. Van belang is dat onder de opening een obstakelvrije af- en aanvliezone van minimaal twee meter aanwezig is.

Figuur 3: Voorbeeld gevelbetimmering

BIJLAGE IV: WATERVOGELS IN VIJVER PARK WIJHEZICHT

Hoewel er broedbiotoop voor Wilde eend en Waterhoen aanwezig is, is dit zeker niet optimaal te noemen. Het beschot vormt een obstakel voor zowel de volwassen individuen als de jongen. Met de (extreem) lage waterstanden kunnen de jongen nog droge grond vinden aan het begin en eind van de vijver, maar met hogere waterstanden is dit geen optie. Zij zullen dan verdrinken of vormen een makkelijke prooi voor bijvoorbeeld Reiger. Geadviseerd wordt dan ook om een paar eendtrappen aan te leggen welke voldoende breed zijn. Eventueel kunnen zelfs eenden korven worden geplaatst om extra broedgelegenheid te creëren.

(www.maatinadvies.nl)

Maatinadvies:

Vooral eendenkuikens moeten vaak aan land om te rusten. Bij een hoogteverschil van meer dan 20 centimeter lukt het niet, om uit het water te komen, zeker als de jongen nog maar enkele dagen oud zijn. Gevolg is dat vele jongen uitgeput raken en verdrinken. Door het realiseren van uittreedplaatsen voor fauna bevordert u het diervriendelijke karakter van u (stads)wateren. Een fauna- of eendentrap draagt hieraan bij. Overigens maken ook andere dieren al dan niet per ongeluk te water geraakt, gebruik van een Fauna- of Eendentrap. Denk hierbij aan egels en amfibieën, maar ook ander klein wild.

Vivara:

Een korf gevuld met een laagje oud hooi geeft eenden een prima nestgelegenheid. De eendenkorven rond 1 maart plaatsen op een rustige plaats ongeveer 80 cm boven het water op twee kruislings geplaatste wilgenstokken of in een boom en haal hem 1 juli weer binnen zodat hij langer mee gaat. De broedkorven worden op kruislings geplaatste stokken gemonteerd. Dit kan aan de oever van het water (vijver) of gewoon midden in het water. Belangrijk is dat de stokken stevig in de bodem worden gedrukt!

Voorals wilde eend en parkeend maken gebruik van de korven. Ook is het mogelijk dat er een waterhoen, holenduif of steenuil in uw broedkorf komt.

(www.vivara.nl)